

23 yıl 9 aylık büyüme dokuz yılda mı gerçekleşti?

2003-2011 döneminde Türkiye'nin GSYH'sı, 1998 fiyatlarıyla ortalama yüzde 5,25 büyürken dolar cinsinden 3,36 katına çıktı. Türkiye'nin dolar cinsinden 9 yılda gerçekleştirdiği büyüme, bu ortalama reel büyüme haddiyle ancak 23 yıl 9 ayda gerçekleştirebilir. Ne sihirdir ne keramet; pek iyi ne marifetiyedir bu çabukluk?

Aşağıdaki tabloda TÜİK ve US Bureau of Economic Analysis'ten derleyip işlediğim veriler var.

Dönem	GSYH(1998 alıcı fiyatlarıyla)	GSYH (Cari alıcı fiyatlarıyla)	GSYH (Cari fiyatlarla, dolar cinsinden)	GSYH zımni deflatörü	ABD GSYH zımni deflatörü	GSYH (1998 fiyatlarla, dolar cinsinden)	TL'nin dolar karşısında değeri
1998	70,203,147	70,203,147	270,946,852	100.0	86.0	270,946,852.0	100.0
1999	67,840,570	104,595,916	247,543,705	154.2	87.3	243,829,131.4	93.1
2000	72,436,399	166,658,021	265,384,360	230.1	89.5	255,119,073.7	91.3
2001	68,309,352	240,224,083	196,736,198	351.7	91.2	185,436,212.3	70.3
2002	72,519,831	350,476,089	230,494,220	483.3	92.9	213,372,784.7	76.2
2003	76,338,193	454,780,659	304,901,341	595.7	94.8	276,507,765.8	93.9
2004	83,485,591	559,033,026	390,386,833	669.6	97.9	342,999,527.7	106.5
2005	90,499,731	648,931,712	481,496,931	717.1	101.3	408,725,775.6	117.0
2006	96,738,320	758,390,785	526,429,394	784.0	104.2	434,472,248.9	116.4
2007	101,254,625	843,178,421	648,753,606	832.7	107.0	521,562,477.6	133.5
2008	101,921,730	950,534,251	742,094,395	932.6	109.3	583,830,713.9	148.4
2009	97,003,114	952,558,579	616,703,325	982.0	109.8	483,015,929.5	129.0
2010	105,885,644	1,098,799,348	731,608,367	1,037.7	111.8	562,760,564.6	137.7
2011	114 889 302	1 298 062 004	774 187 699	1,129.8	114.0	584,019,652.8	131.7
Oran (2003 – 2011)	158.4%	370.4%	335.9%	233.8%	122.7%	273.7%	172.8%
yıllık ortalama artış oranı (2003 – 2011)	5.2%	15.7%	14.4%	9.9%	2.3%	11.8%	6.3%

Dolar cinsinden GSYH artışının kaynaklarını yaklaşık olarak şöyle formülleştirebiliriz:

Dolar cinsinden büyüme =	gerçek büyüme + TL'nin değerlenmesi + dolar enflasyonu
--------------------------	--

Yukarıdaki tabloda ilk göze çarpan, 1998 fiyatlarıyla GSYH'nın 2003-2011 arası yıllık

23 yıl 9 aylık büyüme dokuz yılda mı gerçekleşti?

ortalama büyümesinin, yani gerçek büyümenin yüzde 5,25 oranında olduğudur. Bu oranda bir büyümenin olağanüstü bir büyüme olduğu söylenemez; hatta bu dönem boyunca diğer gelişmekte olan ülkelere bakıldığında olağanın oldukça altındadır. Yine de idare eder, başarısızlığa yormak zorlama olur.

2003-2011 dönemindeki dolar cinsinden GSYH büyümesi, yüzde 14,41 oranındadır. Bu dönem için dolar enflasyonu yıllık ortalama yüzde 2,3 oranındadır ve tablodaki diğer oranlarla karşılaştırıldığında küçüktür. Gerçek büyümeyle dolar cinsinden büyüme arasındaki fark Türk Lirasının değerlenmesinden kaynaklandı.

Bu Türk Lirasının değerlenmesi¹ yıllık ortalama yüzde 6,26 oranındadır ve gerçek büyüme oranından neredeyse yüzde 20 fazladır. Dolar cinsinden büyümeyi, gerçek büyüme olarak algıladığımızda, algıladığımız büyümenin hayali bölümü gerçek bölümünden daha fazladır.

Cari işlemler hesabı bakımından görece olarak dengeli bir yıl olan 1999 yılı ölçüt olarak alındığında, Türk Lirasının dengeli cari işlemlerin gerektirdiğinden yüzde 40 oranında değerli olduğu görülür. Dengenin sağlanması için enflasyon oranı sıfırken kur haddinin 2,55 TL/\$ düzeyine çıkması gerekir. Ticarete konu olmayan malların görece fiyatındaki değişim, tüketim ve üretim kalıplarındaki değişim ile birlikte düşünüldüğünde bu tahmin aşağı ya da yukarı yönde bir düzeltme gerektirir; ancak ciddi bir düzeltmenin gerekli olduğu ve düzeltme olmadan geçen her yılın gerekli düzeltmenin boyutlarını da büyüttüğü tartışmasızdır.

Kurdaki gerekli düzeltme yapıldığında, 2011 itibariyle dolar cinsinden GSYH 774 milyar dolar değil, 547 milyar dolar; buna bağlı olarak kişi başına GSYH, 10469 dolar değil 7402 dolar olur. Bu durumda Türkiye ekonomisi ulusal ekonomik büyüklük sıralamasında dünyada ilk yirmiye; kişi başına ulusal gelir sıralamasında ilk yetmiş beşe giremez. Gerilemiştir.

Ekonominin kurun uyumlulaşmasını beraberinde getirecek dengelenme sürecinin sancısız ve travmasız olamayacağı düşünüldüğünde sağdan soldan, sonunda Türkiye ekonomisinin başına ne getireceği belirsiz mali kaynak bulup hala günü kurtararak hayalle böbürlenmeyi

23 yıl 9 aylık büyüme dokuz yılda mı gerçekleşti?

sürdürmenin kime ne faydası var?

Notlar

1. Burada Türk Lirasının değerlenmesini ABD GSYH deflatörüyle düzeltilmiş dolar cinsinden GSYH'nın gerçek GSYH'ya göre artışıyla ölçtüm